

VOLEBNÍ PRÁVO A VOLEBNÍ SYSTÉMY

(povinně volitelný předmět, 3 kredity, letní semestr 2017/2018)

Výuka: pondělí 10 – 12, č. **401**

Garanti předmětu: JUDr. PhDr. Marek Antoš, Ph.D., LL.M. a JUDr. Věra Jirásková, CSc.

Kurz je věnován nejdůležitějším aspektům voleb a volebního práva. Výuka kombinuje právní a politologický přístup, které jsou pro zkoumání této problematiky oba nezbytné. Hlavní důraz je však kladen na platnou právní úpravu v ČR, a to jak v ústavní rovině, tak v rovině volebního zákonodárství. Struktura kurzu vychází z výkladu jednotlivých institutů, které jsou doplňovány mezinárodní komparací. Oproti minulým letům klade větší důraz na interaktivitu a vyžaduje od studentů průběžnou domácí přípravu.

Témata hodin:

26. 2. Úvod + Poměrnost volebního systému (dr. Antoš + dr. Jirásková)

- ČETBA:
 - ÚS: Pl. ÚS 42/2000 (velký volební nález), Pl. ÚS 57/06 (ústavnost d'Hondtovy metody)
 - návrh skupiny senátorů ze dne 13. prosince 2017 na zrušení některých ustanovení volebního zákona (dostupné z https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/Navrh_na_prezkum.docx)
 - návrh na zavedení bonusu pro vítěze z roku 2009, sněmovní tisk č. 758, 5. volební období Poslanecké sněmovny (<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=758&CT1=0>)

5. 3. Všeobecnost volebního práva (dr. Antoš)

- ČETBA:
 - ESLP: *Hirst v. United Kingdom* (App. No. 74025/01, rozsudek velkého senátu), *Frödl v. Austria* (App. No. 20201/04), *Scoppola v. Italy* (App. No. 126/05, rozsudek velkého senátu) → **bude rozesláno**
 - úprava překážek volebního práva ve všech volebních zákonech (Parlament, prezident, kraje, obce, EP)
 - usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. 9. 2014, čj. 64A 6/2014 – 20 (občané EU s přechodným pobytem)
- TÝM: Najděte a prezentujte pravidla, podle kterých relevantní české politické strany vybírají kandidáty do voleb. Lze najít nějaké shodné a či naopak odlišné rysy? Jaký systém výběru byste doporučovali?

12. 3. **Volební právo na Slovensku** (dr. Domin)

- ČETBA:
 - ÚS SR: Pl. ÚS 18/2014 a Pl. ÚS 2/2016 → **bude rozesláno**

19. 3. **Volební manipulace, chyby a soudní přezkum voleb** (dr. Jirásková)

- ČETBA:
 - § 79 a §§ 86–89 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR
 - § 88 až 93 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
 - § 351 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
 - ÚS: Pl.ÚS 57/10 (Krupka)
 - NSS: Vol 13/2004-91 (volby v domově důchodců), Vol 58/2017-187 (preferenční hlasy ve Středočeském kraji)
- TÝM: Zpracujte přehled volebních manipulací, které se v ČR vyskytly, a navrhněte, jakými konkrétními změnami právní úpravy by bylo možné jim čelit.

26. 3. **Rovnost volebního práva** (dr. Antoš)

- ČETBA:
 - Venice Commission: Code of Good Practice in Electoral Matters ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-e)), str. 6–8 (část „Equal suffrage“) a 16–19 (dtto)
 - SCOTUS: *Reynolds v. Sims* → **bude rozesláno**
 - ÚS: Pl.ÚS 52/10 (volební obvody v Praze)
 - § 59 a 48 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR
- TÝM: Představte různá státní opatření, která se ve světě používají k vyrovnání zastoupení mužů a žen na kandidátních listinách. Diskutujte též, zda (resp. za jakých podmínek) by tato opatření byla v souladu s českým ústavním pořádkem.

9. 4. **Distanční hlasování** (dr. Antoš)

- ČETBA:
 - §§ 3–6a zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR
 - Venice Commission: Report on the compatibility of remote voting and electronic voting with the standards of the Council of Europe: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2004\)012-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2004)012-e)
 - rozsudek Nejvyššího soudu Estonska k ústavnosti internetového hlasování: <http://www.nc.ee/?id=381>
- TÝM: Navrhněte způsob, jak s cílem zvýšení volební účasti zmodernizovat stávající volební proceduru, aniž by to vedlo k ohrožení či dokonce porušení ústavních garancí voleb.

16. 4. **Odlišnosti právní úpravy v různých typech voleb v ČR** (dr. Jirásková)

- ČETBA:
 - všechny volební zákony → **každý má za úkol předem identifikovat co nejvíce systémových odlišností, které se v jednotlivých typech voleb projevují**
 - Tomáš Lebeda: Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. *Acta Politologica*, č. 1/2009, http://tarantula.ruk.cuni.cz/ACPO-23-version1-006_Lebeda_US_merged.pdf
- TÝM: Navrhněte změnu volebního systému do zastupitelstev obcí, které by zachovalo poměrnost volebního systému, ale současně posílilo vliv voliče na zvolení konkrétních zastupitelů a přiblížilo skutečné fungování systému jeho vnější podobě (viz článek T. Lebedy).

23. 4. **Financování politických stran** (dr. Antoš)

- ČETBA:
 - §§ 17–20a zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích
 - §§ 35–38b zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky
 - ÚS: Pl.ÚS 30/98, Pl.ÚS 53/2000, Pl.ÚS 10/03 → **zkrácená verze bude rozeslána**
 - SCOTUS: *Buckley v. Valeo* → **bude rozesláno**
 - BVerfG: *Party Finance II. (1966)* → **bude rozesláno** (ale lze číst i v německém originálu)
- TÝM: Navrhněte model státního financování politických stran pro ČR, který by byl spravedlivější než současný, ale přitom omezoval riziko zneužívání a odpovídal principům vyjádřeným v judikatuře ÚS.

30. 4. **Obranyschopná demokracie** (dr. Jirásková)

- ČETBA:
 - zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích
 - NSS: Pst 1/2008 – 66 (Dělnická strana I.)
- TÝM: Navrhněte konkrétní změny právní úpravy rozpouštění politických stran, které by vedly k větší přiměřenosti i efektivitě a přitom byly v souladu s judikaturou ESLP.

Podmínky absolvování předmětu:

Podmínkou pro úspěšné absolvování předmětu je poctivá domácí příprava a aktivní účast (s docházkou minimálně 75 %) během celého semestru. Každý účastník bude také součástí jednoho týmu, který jednou za semestr zpracuje společnou prezentaci na výše uvedené zadání (v rozsahu nejdéle 10 minut) včetně předem rozeslaného písemného podkladu.

Výsledná známka bude vycházet z dílčího hodnocení tří rovnocenných složek:

• aktivita během jednotlivých hodin	25 %
• týmová práce (písemná i ústní část)	20 %
• závěrečný test	55 %

Povinná literatura je uvedena u jednotlivých hodin a předpokládá se, že ji účastníci budou mít předem nastudovanou.

Doporučená základní literatura:

- Jirásková, V.: Demokracie reprezentativní a přímá v České republice. In: Pavlíček, V. a kol.: *Ústavní právo a státní věda, II. díl*. Praha: Leges, 2016, str. 419–472.
- Chytílek, R., Šedo, J., Lebeda, T. a Čaloud, D.: *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009
- Antoš, M.: *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde, 2008.
- Molek, P., Šimíček, V.: *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde Praha, 2006.